

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 17 ส.ค. 2558	ปีที่ 46	ฉบับที่ 16389	หน้า 3
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

มรดกกล้วยข้าว

ตานขันเข้าคนเก่าเจ้าศีล

ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ผู้เฒ่าผู้แก่ที่หมดภาระงานทางบ้าน จะไปนอนที่วัดในวันธรรมสวนะเพื่อประพฤติปฏิบัติอุโบสถศีลตลอดระยะเวลาของวันและคำคืนนั้น จนกระทั่งรุ่งสางถึงจะลาอุโบสถศีล เช้าวันใหม่ ดังกล่าว ผู้มีฐานะดีนิยมทำบุญเลี้ยงอาหารและให้ทานจตุปัจจัยแก่ผู้ออกจากกรณีสมาใหม่ ๆ ด้วยเชื่อว่าจะได้อานิสงส์มาก จึงยึดถือปฏิบัติจนเป็นประเพณี เรียกว่า “ประเพณีตานขันเข้าคนเก่าเจ้าศีล” ความหมายคือ เสียสละบริจาคอาหารและสิ่งของเป็นทานแก่ผู้เฒ่าผู้แก่เจ้าศีลและพร้อมกันนี้ก็อาจถือโอกาสทำบุญเลี้ยงพระไปด้วยก็ได้ ทั้งนี้เจ้าภาพบางรายนิยมทำที่วัดเพื่อเลี้ยงพระสงฆ์ สามเณรทั้งหมด แต่บางรายนิยม จัดงานที่บ้านเพื่อเป็นการทำบุญบ้านให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว และเหตุที่มีการจัดงานต่างสถานที่นี้เองจึงทำให้กิจกรรมต่างกัน โดยรายละเอียดกล่าวคือ

การจัดงานที่วัด

เนื่องจากวัดมีสถานที่กว้างขวางพร้อมสิ่งของที่จะต้องใช้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ถ้วย ชาม จึงไม่ยุ่งยากในด้านสถานที่และของใช้ หากแต่ต้องเตรียมในสิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมตามความประสงค์ของเจ้าภาพ เช่น

- เครื่องพิธีกรรมสืบชาติา ในกรณีที่จะทำบุญสืบอายุ
- กัณฑ์เทศน์ ในกรณีที่ประสงค์จะฟังเทศน์ตามพิธี
- ไทยทานที่นอกเหนือจากการทำบุญส่วนตัว ในกรณีที่มีการ

“ย้ายหอ” คือร่วมกันทำบุญเป็นกรณีพิเศษ เช่น ทอดผ้าป่า

แต่ที่ต้องเตรียมเป็นหลักคือ จตุปัจจัยไทยทานและอาหารสำหรับเลี้ยงผู้เฒ่าและพระสงฆ์รวมทั้งฆราวาสที่มาร่วมงาน และงานนี้จะมีเพียงวันเดียว ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเช้า

การจัดงานที่บ้าน

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	17 ส.ค. 2558	48	16389	5

การจัดงานที่บ้านจะมีภาระที่ซับซ้อนมากขึ้น คือต้องเตรียมงานโดยอาศัยญาติมิตร และเพื่อนบ้านช่วยจัดสถานที่ สิ่งของและไทยทาน สำหรับงานอาจมีสองวันหรือวันเดียวก็ได้ ที่มีสองวันคือ วันแรก มีการสวดมนต์เย็นและฟังเทศน์ โดยการเทศน์มักเป็นการเทศน์เพื่อความ เป็นสิริมงคลหรือเทศน์พิเศษเช่น เทศน์มัทรี เทศน์ชุก หรือเทศน์มหาราช เป็นต้น ส่วนวัน ต่อมาจะเริ่มแต่หัวรุ่ง มีการขึ้นท้าวทั้งสี่ สืบขาดและทำบุญถวายจตุปัจจัยไทยทานแด่พระสงฆ์ พิธีกรรม

พิธีกรรมในงานแบ่งเป็นพิธีกรรมหลักและพิธีกรรมรอง โดยที่พิธีกรรมหลักจะเน้นที่ การให้ทานแก่ผู้เฒ่าผู้แก่ ส่วนพิธีกรรมรอง เป็นกิจกรรมที่ฟุ้งเข้ามา อาทิ การทำบุญสืบขาด การฟังเทศน์ การทำบุญเลี้ยงพระหรือทำบุญบ้าน เป็นต้น

การให้ทานแก่ผู้เฒ่าผู้แก่ จะเริ่มตั้งแต่เช้ามีด เจ้า ภาพจะจัดเตรียมอาหารเช้า สิ่งของที่จะให้ทาน เช่น ผ้าเช็ด ตัว ผ้าขะม้า ผ้าห่ม ร่ม ยารักษาโรค แล้วแต่กำลังศรัทธา พร้อมปัจจัยเป็นเงินใส่ซองแนบไปด้วย หลังจากให้ผู้เฒ่าเล็ก จากทำวัตรสวดมนต์แล้ว ก็จะเชิญท่านเหล่านั้นมารับ ประทานอาหารเสร็จแล้วจะมอบสิ่งของด้วยอาการเคารพ เหมือนประเคนของถวายพระ จากนั้นผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งหลาย จะอวยชัยให้พรและอาจมีการผูกข้อมือเจ้าภาพด้วย

ส่วนพิธีกรรมรองที่ฟุ้งเข้ามา จะมีขึ้นหลังจากให้ ทานแก่ผู้เฒ่าจนแล้วเสร็จก่อน ซึ่งในที่นี้จะไม่ขอล่าถึง

ประเพณี “ตานขันเข้าคนเฒ่า จำศีล” เป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติมาช้านาน เป็นการให้ทานที่อบอุ่น อิ่มเอิบ ทั้งผู้ให้และผู้รับ นำเสีย ดายที่ปัจจุบัน ประเพณีดังกล่าวดูจะเลือนรางจางหาย

ไปจากสังคมล้านนา กิจกรรมอันทรงค่า น่าจะฟื้นฟูให้ดำรง อยู่คู่สังคมไปให้ยาวนานที่สุด.

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

